

Utæthedden

FJERNVARME

NY ENERGITIL NOVO

SE SIDE 16

Fra børnearbejde til social dumping

I år fejrer vi Rør og Bliks 150-års fødselsdag, Samme år kom Arbejdstilsynet også til verden. Under industrialiseringens snurrende tandhjul fik Danmark i 1873 Fabrikloven og med den for første gang et statsligt Arbejdstilsyn til at holde øje med arbejdsgiverne.

I 2023 er børnearbejde og eksploderende dampkedler ikke de største arbejdsmiljøproblemer vi kæmper med. Men der er stadig masser at tage fat på: Asbest, kemiske stoffer, massiv nedslidning, psykisk arbejdsmiljø, social dumping og arbejdskriminalitet. Kun for at nævne noget af det skidt, vi kæmper med i dag.

AT er gennem årene jævnlige blevet beskyldt for ikke at kunne løfte opgaverne og sikre os det gode arbejdsmiljø. Men i min optik er det ofte de manglende og nødvendige ressourcer, der er skyld i de svage og handlingslammede muskler hos myndighederne.

Når politikerne ikke vil tilføre midler, er det svært at holde på kvalificeret og motiveret personale. Så bliver der er alt for få til at udføre det nødvendige udfarende arbejde.

AT har alt for ofte trukket nitten, når midlerne på Finanslovens årlige lagkage skal fordeles. Dog skal det siges, at i år fik AT endelig en lidt større og længerevarende bevilling. Tak for det.

Men der er også rigtig mange gode penge i det. Vores Beskæftigelsesminister Ane Halsboe-Jørgensen skriver i sit seneste nyhedsbrev:

Jeg er glad for, at vi netop har fremsat et lovforslag om et forbedret arbejdsskadesystem, som indeholder en række initiativer, der skal understøtte at tilskadekomne fastholdes på arbejdsmarkedet. Rent økonomisk ved vi nu, at samfundet går glip af næsten 30 milliarder kroner på grund af arbejdsulykker. Det er et uhyre højt tal, som vi alle har en forpligtelse til at få nedbragt.

Jeg er fristet til at sige tillykke til Ane. Fordi hun endelig ser lyset. Dårligt arbejdsmiljø koster liv, helbred og mange kroner.

Men vi er sgu ikke spor tilfredse med et ”forbedret arbejdsskadesystem”. Det er altid det forebyggende arbejde, der tæller, når vi skal redde liv og velfærd.

Det gode og sunde arbejdsmiljø er afgørende for at det er trygt at gå på job, også for den store andel af vores udenlandske bygningsarbejdere. Arbejdere, som kommer til Danmark for at arbejde, men bliver udsat for slavelignende forhold.

Selvfølge skal AT styrkes. Det er simpel logik, det er sund økonomi og det er en menneskeret at arbejde sikkert.

Vi skal i det hele taget styrke myndighedsindsatsen overfor de skrupelløse arbejdsgivere. Alle de midler vi mister i skatter og afgifter, alle de unødvendige arbejdsulykker og al den kyniske menneskeudnyttelse, der finder sted når arbejdskriminelle ofte har frit spil på de danske byggepladser.

Tillykke til Arbejdstilsynet med 150-års jubilæet, med ønsket om, at Folketinget altid vil tilføre jer tilstrækkelige midler til at gennemføre den nødvendige kontrol.

Så vi alle kan gå sikkert på job og komme helskindede hjem igen.

Henrik Juul Rasmussen, formand for
Rør & Blik København

Arbejdet med systematisk arbejdsmiljø

Undervisning vekslede mellem oplæg, debat og gruppearbejde

Metodisk og systematisk arbejde for dit arbejdsmiljø

■ **REPORTAGE** Fanesalen var fyldt med friske arbejdsmiljørepræsentanter mandag morgen. Som et nyt tilbud var Allan Snitker, Forbundets arbejdsmiljøkonsulent, mødt op for at fylde en kursusdag med systematik og arbejdsmiljø.

Kurset er en nyskabelse og en nyttig opfølgning til den obligatoriske arbejdsmiljøuddannelse. Samtidig bliver kurset betalt af din arbejdsgiver. Kurset i Rør & Blik er det første i en landsdækkende kursusrække om arbejdet med det systematiske arbejdsmiljø.

Systematik giver sikkerhed

Systematisk arbejdsmiljøarbejde er ikke kedeligt og gentaget arbejde. Men tværtimod metoden til arbejdet med præcis dit lokale arbejdsmiljø. Fremgangsmåden er særlig effektiv ved renoveringer med miljøgifte, asbest, PCB mv.

»Systematisk arbejdsmiljø er vores fælles sprog med arbejdsgiverne, der altid har pligten til at sikre vores arbejdsmiljø. Systematisk arbejdsmiljøarbejde giver os en præcis dokumentation for fare og sikkerhedsbrist. Endelig er det systematiske arbejdsmiljøarbejde vores bedste beviser i fagretslige sager«, indleder Allan.

Han bliver løbende suppleret af Christian Ingebret fra København og Henrik Baltzer fra Sjælland/Bornholm. De er begge erfarne arbejdsmiljøsekretærer og henviser til praktiske eksempler og

konkrete resultater ved det systematiske arbejde ude på pladserne.

Den gode dialog mellem salens mange arbejdsmiljøpraktikere viste en klar interesse for at udvikle metoder, der kan sikre et sundt arbejdsmiljø for alle.

APV er din adgangsbillet til arbejde

Dagen vekslede mellem oplæg, debat og gruppearbejde. I fællesskab var der ingen tvivl om anvendelsesmulighederne for at anvende både APV (ArbejdsPladsVurdering), PSS (Plan for sikkerhed og sundhed) og referaterne fra Sikkerhedsmøderne, som særdeles effektive og skarpe redskaber for det gode arbejdsmiljø.

Deltagerne har også gode erfaringer med papirarbejdet, men ofte svarer virkeligheden ikke til planerne. Ofte er det kommunikationen med ledelsen, der mangler i det daglige. Ofte står AMR alene som repræsentant for kollegaerne. Her er systematikken guld værd.

»Derfor er dokumentationen i APV, vores fælles sprog, som arbejdsgiverne både taler og skal forstå. For et sikkert og sundt miljø er altid arbejdsgivernes ansvar og en ordentlig APV er din sikre adgangsbillet til arbejdet«, forklarer Allan.

Hjælp til selvhjælp

Jakob Neumann, arbejdsmiljøkonsulent fra BAMBUS, rakte hånden frem med direkte og supplerende hjælp til et sikkert arbejdsmiljø. Du kan altid ringe til Jakob i BAMBUS, der selv

Line Perlemutter fra PensionDanmark står klar med hjælp.

er VVS'er. Så dukker han direkte op på din arbejdsplads og rådgiver dig og kollegaerne. Jakob er en kendt figur for flere af kursusedtagerne. I fællesskab gav de en række gode konkrete eksempler på hvordan samarbejdet om det systematiske arbejdsmiljøarbejde har en stor effekt.

Line Perlmutter fra PensionDanmark tilbød også direkte hjælp. Hun er udviklingskonsulent i Sundhedsrådgivningen og pegede på mulighederne. Fra rådgivning, fysiske møder og telefonmøder med sygeplejersker og læger eller en hurtig online sundhedstest.

Alt i alt en vellykket premiere på den nye række af arbejdsmiljøkurser. Behovet for en fælles erfaringsudvikling om vores fælles arbejdsmiljø er tydelig blandt de aktive AMR'er. Nu vil arbejdet blive ført videre lokalt i netværket for faglige aktivister.

Hvor skal fremtidens Rør & Blik bo?

Temamøde i fagforeningen

Rør & Blik tændte grillen som opvarmning til debatten.

Henrik bød velkommen til mødet fra en utraditionel og aktivistisk talerstol.

■ **FAGFORENINGEN** Formand Henrik Juul Rasmussen indledte med en velkomst til det første "rigtige" temamøde med en fri og hyggelig debat i Rør & Blik. Temamødet afløser den traditionelle oktober generalforsamling i Rør & Blik for at komme i dybden med væsentlige faglige temaer i fagforeningen.

Oplægget er en uformel snak om væsentlige emner i Rør & Blik i form af et "syn og skøn" på fagforeningen.

Hvor skal vi bo, hvis ikke vi skal bo i Byggefagenes Hus?

Henrik Juul Rasmussen giver en kort intro til ønsker og krav til et godt og

velfungerende fagforeningshus:

- › Tilgængelighed ved transport
- › Ordentlige klub- og mødelokale
- › Bofællesskab med andre fagforeninger
- › Gode parkeringsforhold mv.

Her tegner der sig forskellige muligheder for fremtiden

- Vi kan købe et hus i en omegns kommune.
- Rør & Blik kan leje lokaler hos HK Hovedstaden på Islands Brygge.
- Et fagforeningsfællesskab med BJMF i et stort hus i Sydhavnen.

Tværfagligt fællesskab

Men vi er bestemt ikke på vej ud af Byggefagenes Hus i morgen. Der skal være tid til at høre medlemmerne grundigt først. Fagforeningen har en hus-opsparring fra dengang vi solgte det oprindelige fagforeningshus på Lygten 18. Med den klare målsætning om igen at investere i et nyt hus.

Indlægge fra salen var mange. Beliggenhed i forhold til motorvej, metro mv. er afgørende og gerne et fagforeningsfællesskab med flere ligesindede byggefag. Det vil også styrke samarbejdet i Byggefagenes Samvirke.

Mulighed for klubmøder og afholdelse af faglige arrangementer er også et must i det ny hus.

Mange gav umiddelbart opbakning til et kommende tværfagligt fællesskab med BJMF. Meget gerne sammen med flere af hovedstadens byggefag.

Bestyrelsen takkede for input og lovede vi vil høre meget mere.

Fremtidens fagforening

Hvilke arrangementer synes du, der skal skabe fremtidens fagforening og hvem vil stå for dem?

Debatten var heftig og hudløs med kritik af vores egne evner til at involvere og engagere kollegaerne i det faglige arbejde.

Der var en livlig debat og en stærk opbakning fra salen.

Kollegaerne fik lyttet til mange nye og faglige ideer.

Karsten Clausen sendte en alvorlig hilsen fra byggepladsen.

Derfor skal vi udvikle os og her er klubarbejdet rygraden i aktiviteterne. Vi skal værne om vores unikke klubkultur og den korte vej mellem klub og fagforening.

Temamødet er et godt eksempel på positive medlemsaktiviteter. Vi skal tale mere arbejdsmiljø og lærlinge. Vi skal have et levende og aktivt hus, der bliver brugt til andet end drift og administration.

Vi skal engagere flere lærlinge og servicefolk i det faglige arbejde. Svendene skal tage deres lærlinge med til de faglige aktiviteter. Vi skal bruge de sociale medier aktivt og rettidigt.

Der skal tales social dumping og gives plads til aktionerne. Det er vigtigt at de store og de små klubber bakker hinanden op i netværket. Sammen er vi stærke.

Flere fremhævede 150 års dagen, som en stor faglig succes. Festivalen var planlagt og afviklet af 45 frivillige aktivister.

Det er et fornemt eksempel på, at vi kan gøre store ting selv.

Men det kræver, at der er ideer og det kræver, vi gider stille op som ansvarlige aktivister.

For hvis I vil, så bakker fagforeningen naturligvis aktiviteterne op.

Vores arbejdsmarked set fra byggepladsen

Ved opråb af Karsten Clausen fra Rørklubben i Kemp og Lauritzen. Karsten talte om organisering, hvor Danmark stadig ligger stabilt, skønt vi har tabt og blødt mange medlemmer de sidste tyve år. Alle tal og eksperter viser at organiserede arbejdere tjener mest og har det bedste arbejdsmiljø.

Derfor bliver vores arbejdsmiljø forringet og livet mere farligt på byggepladserne, når arbejderne ikke er

organiseret og er underbetalte.

Rør og Blik lever godt, men vi skal fortsat være aktive, samfundsforandrende og tværfagligt solidariske med andre arbejdere.

Men der er tre store politiske problemer:

- Regeringen hjælper os ikke og her er fagbevægelsen ofte for tæt på Socialdemokratiet.
- Manglen på solidaritet mellem offentlige og private fagforeninger.
- For meget pamperi i arbejderbevægelsen.

Henrik var enig i det meste og han fremhævede at Rør & Blik altid har været solidarisk og først på barrikaderne mod f.eks. social dumping. Vi er ikke en selvled fagforening, men tværfaglige aktivister, der altid forsvare vores overenskomst og rettigheder.

Salen var generelt enig med oplæggene og flere fremhævede, at Rør & Blik står stærkt. Derfor skal vi fortsat udvikle den aktivisme i fællesskab med de andre byggefag på "byggeren".

Tak til alle for en fint Temamøde og en god debat.

Louises råd var klart: Kontakt din pensionsrådgiver senest tre år før din planlagte pension.

pensionskasse”. Næsten 300 milliarder kroner opsparet af 815.000 overenskomstansatte.

Egen pension, folkepension, efterløn, seniorpension, tidlig pension, alderspension, ratepension, livslang pension...

Ja mulighederne er mange og Louise ledte os kompetent og sikkert gennem pensionsverdenen.

Salen var naturligvis mest interesseret i deres egen arbejdsmarkedspension i PensionDanmark. Milliarder af pensionskroner, som vi selv har opsparet og derfor også har mest indflydelse på. Hvilket de mange gode spørgsmål fra salen klart viste.

Fif til forsikringer, sundhedsordninger og pensionsordninger blev nøje gennemgået. Efterløn og modregningsregler blev også flittigt vendt. Til sidst gennemgik vi, hvem der får gavn af de midler, vi ikke selv får brugt. Her tilbyder PensionDanmark også gratis hjælp med et testamente.

Tak for et fint oplæg og de mange gode spørgsmål.

Få styr på din pension

Informationsaften med fokus på tilbagetrækning

■ **PENSION** Yngre og ældre blikkenslagere samt en enkelt partner tilbragte en regnvåd og mørk novemberaften med at høre om deres egen pension i Byggefagernes Hus.

Louise Gravballe, formuerådgiver fra PensionDanmark, gav os et grundigt og stærkt oplysende oplæg om de mange penge, vi i fællesskab har anbragt i pengetanken: ”De hårdtarbejdendes

Seniorjob, seniorpension og tidlig pension bevares

Efter massiv kritik droppes alvorlige forringelser

■ **SENIOR** Regeringen har besluttet at droppe forringelsen af seniorpension og afskaffelsen af seniorjob. SVM ville i regeringsgrundlaget sammenlægge Seniorpension og Tidlig Pension (den såkaldte Arne-pension Red.). Hvilket er en meget betydelig forringelse.

Samtidig ville SVM afskaffe seniorjob helt. En ellers afgørende ordning for de ledige der har opbrugt dagpengereetten og kun har få år frem til efterlønsalderen. Nu er alle de spareforslag lagt helt

væk med Regeringens 2030-plan.

»Vi i fagbevægelsen har skarpt kritiseret regeringens oplæg til at forringe og fjerne tilbagetrækningsordninger. Behovet for tilbagetrækningsordninger viser sig åbenlyst i den store søgning til de ordninger, som alle er helt nødvendige«, siger Henrik Juul Rasmussen, formand for Rør & Blik.

- **Seniorpension** vil fortsat vil være en visitationsbaseret ordning, der giver nedslidte mulighed for at trække sig tilbage op til seks år før folkepensionen.

- **Tidlig Pension** vil fortsat give arbejdere med et langt arbejdsliv en ret

til at trække sig tilbage op til tre år før folkepensionen.

- **Seniorjob-ordningen** bevares. Ordningen er en fast integreret del af efterlønsordningen, som giver ledige seniorer mulighed for et kommunalt job, hvis de opbruger dagpengereetten og har mindre end fem år til efterlønnen.

»De sociale ordninger giver en nødvendig tryghed for de nedslidte arbejdere med mange år på arbejdsmarkedet, mens de er forfulgt af en konstant stigende folkepensionsalder«, siger Henrik.

Hospital byggeriet i Hvidovre er igen alvorligt forsinket

Niels Bohr Bygningen er et voldsomt dyrt prestigeprojekt til mange milliarder.

Gigantbyggerier går helt galt

Håndværkerne forsøgte flere gange at råbe ledelsen op

■ **PRESTIGEPROJEKTER** Nye store prestige sygehuse skyder op. Supersygehusene ved Ålborg, Herning, Odense og Hillerød plantes på bar mark, mens supersygehusene ved Århus, Køge og Hvidovre opføres som tilbygninger til sygehuse fra 1970'erne og 80'erne.

Store offentlige byggerier er komplicerede. Gigantprojekterne bliver uafslutteligt dyrere og meget forsinkede i forhold til planer og økonomiske løfter. Særligt når mange forskellige entreprenører og underleverandører er involveret i byggeriet.

Blikkenslagerne advarede flere gange

På Nyt Hospital Hvidovre advarede sjakket fra Bravida allerede i 2019 mod at dårlig byggeledelse, dårlig projektering og manglende koordinering ville få alvorlige konsekvenser for byggeriet. Advarslen faldt allerede i UTÆTHEDEN ultimo 2019.

Håndværkerne fik desværre fuldstændig ret. Byggeriet, der skulle udføres på 29 måneder, er nu mere end 30 måneder forsinket. Afslutningen er skubbet med mere end fire år. På seneste møde i den politiske følgegruppe flyttede man igen ibrugtagning. Nu til andet kvartal 2024

og byggeriet fylder allerede syv år.

Økonomien var også helt skæv og projektet blev dyrere og dyrere. Prisen var fra starten på 1,7 milliard kroner for superbyggeriet, men er nu øget med et trecifret millionbeløb. Regningen ender sandsynligvis på den grimme side af to milliarder skattekroner.

Hovedstads Region fyrer totalrådgiveren

Region Hovedstaden har erkendt at projektet, som entreprenørerne skal bygge efter, har været ekstremt mangelfuldt. Det har medført et stort antal tekniske forespørgsler fra de mange entreprenører. Som konsekvens heraf, har håndværkerne lavet mange opgaver om, og firmaerne har stillet krav om yderligere betaling og mere tid til at udføre opgaverne.

Derfor afbrød Region Hovedstaden i september 2022 samarbejdet med totalrådgiver Link Arkitektur A/S og Schmidt/Hammer/Lassen Architects K/S.

Politikerne giver hele skylden til totalrådgiveren. Men byggeriet er ikke afsluttet og politikerne var advaret.

Ingen lytter til håndværkerne på pladsen

Håndværkerne fra Bravida var ikke i tvivl. Planlægning og udførelse halted

og de tog derfor selv ansvaret og slog alarm i 2019. Håndværkere råbte op. For bygningsarbejderne får ofte skylden for at arbejde for langsomt og at kvaliteten er for dyr. Men det var byggestyrelsen der var elendig og det erkender regionen nu flere år efter.

Hvad sagde vi

Desværre står historien om skandalramte offentlige prestigebyggerier bestemt ikke alene. Københavns Universitet overtager nu endeligt Niels Bohr Bygningen. Byggeriet er blevet tre gange dyrere end planlagt og er seks år forsinket.

UTÆTHEDEN besøgte Niels Bohr Bygningen i 2021, hvor VVS-sjakket advarede mod det kaos, der prægede byggeriet. Bohr bygningen skulle have været færdig i slutningen af 2016. Byggeriet blev i 2013 igangsat af Bygningsstyrelsen med et budget på 1,6 milliarder kroner. To år efter blev ansvaret for byggeprojektet overflyttet til Vejdirektoratet på baggrund af en kritisk revisionsrapport.

Vejdirektoratet vurderer aktuelt, at projektet nu beløber sig til cirka fem milliarder kroner efter 10 års byggeri for vores skattekroner. Mere end tre gange så dyrt og mere end tre gange forsinket.

Rør & Blik har en helt naturlig rolle som jobformidler. Fagforeningen har historisk varetaget den opgave for kollegaerne.

”

Vi har et levende netværk, der giver os mulighed for at jobformidle meget effektivt og i øjenhøjde med den ledige kollegaer.

Arbejdsløse får fagligt kvalificeret vejledning

FAK: Din Faglige A-kasse overtager jobsamtalerne i de første tre måneder

■ **A-KASSEN** De arbejdsløse har sagt det i årevis: Jobcentret fungerer ikke og er spild af tid. Mange kollegaer har beskrevet trælse, gentagende og meningsløse jobsamtaler på det kommunale Jobcenter. I årtier har den kommunale jobformidling fået kritik fra både de ledige og virksomhederne. Fagbevægelsen har igen og igen påpeget, at den faglige viden om jobmarkedet finder du naturligvis i din faglige a-kasse.

Faglig jobformidling og mindre bureaukrati og kontrol

Nu har regeringen lyttet og der er landet en ny politisk aftale med en forsøgsperiode på to år. Fra 1. januar 2024 får

A-kassen hele ansvaret for de ledige i de første tre måneder.

Reglerne ændres, forbedres og lempes. FAK overtager jobsamtalerne og antallet af samtaler sænkes fra seks til tre. Fremover behøver kun den første samtale med din a-kasse være et fysisk møde. De øvrige samtaler kan holdes på telefonen eller online, hvis det er hensigtsmæssigt.

FAK står for alle samtaler de første tre måneder. Hvis du er ledig efter de første måneder, fortsætter kontaktforløbet i jobcenteret.

UTÆTHEDEN har talt med FAK om hvad, de nye regler, betyder for de arbejdsløse og vores a-kasse.

Vi kan gøre det meget bedre

Henrik Juul Rasmussen, formand for Rør & Blik og medlem af FAK's hovedbestyrelse

»Nu får den arbejdsløse VVS'er i tre måneders konstruktiv faglig vejledning og sparring, som er meget bedre. Rør & Blik har et stærkt netværk til arbejdsgivere og kollegaer, som vi kan bruge effektivt for at hjælpe kollegaerne i arbejde. Vi kender virksomhederne og ved hvor de nye arbejdspladser er. FAK og fagforeningen har stor erfaring med at formidle arbejde effektivt. En naturlig rolle som jobformidler, som vi altid har varetaget gennem hele fagforeningens historie«.

Henrik ser en ny opdeling af ledige mellem a-kasse og jobcenteret.

»De første tre måneder er de arbejdsløse kollegaer tilknyttet FAK. I den samme periode vil de fleste ledige kollegaer modtage forhøjede dagpenge. Hvis de ikke kommer i arbejde, overtager Jobcenteret ansvaret. Nu går den ledige samtidig ned fra den

Emine og Clive har stor erfaring med at screene de ledige kollegaers kompetencer og kvalifikationer og de kan stille et stort jobnetværk til rådighed.

forhøjede sats og kan risikere at ryge i ulønnet virksomhedspraktik, hvilket har skaffet nogle i job«.

Samtidig imødeser Henrik at øgede dokumentationskrav til a-kassen vil give nye administrative opgaver.

»Til gengæld er det spændende med nye arbejdsopgaver. I forvejen giver vi jo en grundig uddannelsesvejledning til vores kollegaer. Jeg forventer at vi, som et fag der mangler hænder, får anvist ledige fra de samarbejdende a-kasser. Her er der udviklet et ambitiøst fælles it-system: ”Sammen om job»«.

Vi kan give faglig og relevant jobformidling

Emine Deveci og Clive McQueen, sagsbehandlere i FAK

FAK's to jobformidlere og a-kasemedarbejdere, placeret i et stort lyst storrum bag en åben glasdør i Byggefagenes Hus, ser

frem til de nye opgaver og de føler de er godt rustet til arbejdet. I tæt samarbejde med de faglige sekretærer, som kender arbejdsgiverne og deres jobprofiler,»

I dag er der forholdsvis få ledige og i gennemsnit er en blikkenslager eller rør lægger ledig i cirka ni uger. Mange finder selv et nyt job. Så opgaven er overskuelig. Nu kommer vintersæsonen og så forventer vi ledigheden stiger en smule«, siger Emine.

»Vi har et levende netværk, der giver os mulighed for at job formidle meget effektivt og i øjenhøjde med den ledige kollegaer. På en helt anden måde end et jobcenters faste procedure og skema«, siger Clive.

Emine og Clive vil altid kunne tilpasse samtalerne individuelt, fordi de kender de ledige kollegaer og deres kvalifikationer. Her kan de også tilbyde relevant uddannelse og jobskifte til f.eks. nedslidte kollegaer.

FAKTA

Fælles IT-system

Fra 1. januar overtager a-kasserne ansvaret for kontakten med de ledige medlemmer i de første måneder. Et tværfagligt samarbejde mellem en række forbund etablerer i den forbindelse et nyt fælles IT-samarbejde. ”Sammen om job” er én fælles indgang til at søge efter arbejdskraft på tværs af 11 faglige organisationer:

Blik- og Rørarbejderforbundet
BUPL

Dansk El-forbund

Dansk Metal

Din Faglige A-kasse (FAK)

FOA - Fag og arbejde

HK/Danmark

Malerforbundet

Fødevarerforbundet NNF

Socialpædagogerne

Teknisk Landsforbund

3F - Fagligt Fælles Forbund

HELT KORT

Arbejdsulykker stiger voldsomt

■ **ARBEJDSMILJØ** I EU var der næsten tre millioner arbejdsulykker i 2021. En stigning på seks procent. I Danmark er der også en væsentlig stigning. Der er registreret over 85.000 danske arbejdsulykker i 2021. I 2022 var antallet af dødsulykker ligeledes ekstremt højt i Danmark. I 14 år er der ikke registreret så mange dødsulykker på det danske arbejdsmarked. Som beskrevet i *UTÆTHEDEN* nr. 5/22.

Derfor henvendte daværende beskæftigelsesminister Peter Hummelgaard sig til arbejdsmarkedets parter i Arbejdsmiljørådet og bad om konkrete forslag til at reducere antallet af dødsulykker.

Flere af de anbefalingerne er indarbejdet i forårets arbejdsmiljøaftale i den nye "Handlingsplan mod arbejdsulykker". Anbefalingerne fra arbejdsmarkedets parter er en del af handlingsplanen for en særlig indsats mod arbejdsulykker i byggeri, transport og landbrug. De tre brancher, hvor vi har allerflest dødsulykker og arbejdsskader.

Mere end 3 millioner i job

■ **JOBFEST** Vi satte en historisk rekord på det danske arbejdsmarked i august måned. Vi var 3.000.600 i arbejde. Hvilket er 37.000 mere end samme måned i 2022 år. Det private arbejdsmarked trækker størstedelen af jobvæksten. Blandt private firmaer steg antallet af beskæftigede med 3.300 personer, mens den offentlige sektor steg med 900 i august.

Hvilket ikke er nyt for siden august 2022 er beskæftigelsen steget i 11 ud af 12 måneder. Langtidsledigheden er også faldet markant og er nu nede på under 14.000. Hvilket også er rekordlavt.

Den nuværende høje aktivitet på arbejdsmarkedet har betydet, at ledigheden er lav. Det gælder særligt for faglærte, hvor blot 2,1 pct. af arbejdsstyrken nu er ledige.

Det er en alvorlig forsmag på den store mangel på faglært arbejdskraft, som fremtiden vil byde på. Men samtidig viser det, at vi har en arbejdsmoral i verdensklasse.

Arbejdsulykker koster 30 mia. kr. om året

■ **ARBEJDSKADER** Arbejdsmarkedet er i en stærk udvikling. Vi har rekordhøj beskæftigelse og lav ledighed. Men arbejdsulykker udebliver ikke i opgangstider. De samfundsøkonomiske omkostninger ved arbejdsulykker beløber sig til svimlende 28,4 milliarder kroner om året. Det svarer til mere end en femtedel af alle sundhedsudgifter i Danmark eller et politisk efterlyst arbejdsudbud på hele 26.000 fuldtidsarbejdende. De samlede omkostninger dækker over et tab på 2,6 mia. kr. for de ramte, 14,2 mia. kr. for arbejdsgiverne og 11,5 mia. kr. for det offentlige skriver Beskæftigelsesministeriet i "Status på arbejdsmarkedet".

Analysen viser samtidig, at flere tilskadekomne i lavere grad deltager på arbejdsmarkedet efter en arbejdsulykke, mens arbejdstiden reduceres for tilskadekomne, der fortsat er i beskæftigelse.

»Der er meget store økonomiske og ikke mindst menneskelige potentialer i at styrke arbejdsmiljøet på vores arbejdspladser«, konstaterer arbejdsmiljøsekretær Christian Ingebret ikke overrasket.

Alle slags håndværk er taget i brug på Bananhuset.

Blikkenslager på valsen

Xaver er naver i Axt und Kelle

■ **NAVER** UTÆTHEDEN har ledt længe for at finde en blikkenslager på valsen. Rør & Bliks naver-opslag på FB er altid yderst populære og får rekordmange likes. Efter flere års jagt dukkede Xaver Kästle selv op i Byggefagenes Hus for at

søge arbejde. Han er 25 år, blikkenslager fra Bayern, og har været på valsen for Axt und Kelle (økse og murske Red.) i mere end 3 1/2 år.

Bananhuset på Christiania

Nu tager han i mod i det dekorative Bananhus på Christiania, der er et af flere af laugets tilholdssteder i Europa. »Vi besøger altid lokale fagforeninger for at søge det lokale netværk og finde arbejde. Der sikrer os at vi får den rigtige løn, der ikke underbyder de lokale håndværkere«, smiler Xaver foran den smukt udskårne massive indgangsdør til Bananhuset, der læner sig mod Christianias grønne volde.

Bananhuset er noget særligt i Axt und Kelle, da der er plads til rigtig mange rejsende og huset er selvbygget fra grunden af med smukt håndværk af traditionel og yderst kreativ udformning.

Naverne fik lov til at bygge et sam-

lingshus af christianitterne i slutningen af 1980'erne. De skulle selv stå for byggeri og drift. Huset er bygget af massive bjælker og smukke rustikke mursten. Alt sammen nedrevet og genbrugt fra Københavns gamle og beskidte slum på Vesterbro og Nørrebro og bagefter bygget med alt det bedst håndværk fra tømrere, snedkere, glarmestre, murere, smede mv. Her er Xaver en af få blikkenslagere, der rejser med Axt und Kelle.

Kvinder kan også være naver

Axt und Kelle er et af de yngste tyske naver-laug. Lauget blev stiftet i 1982 og de optager håndværkere af begge køn. De oprindelige og traditionsbundne laug optager kun mænd. Netop ønsket om mangfoldighed og mulighed for at optage kvinder var grundlaget for dannelsen af Axt und Kelle. I dag er en tredjedel kvindelige håndværkere og gruppen består af 30-40 vandrende håndværkere. >

Xaver siger velkommen ved Bananhusets solide dør.

Bananhuset er bygget på stolper og nedenunder er der etableret en bolig

- > Modsat andre traditionelle laug er det kun de vandrende og aktive, der bestemmer på Årsmødet.

Udover en meget flad og selvorganiseret demokratisk kultur bærer de ikke "Ehrbarkeit" (naverslips Red.), men en øring med laugets symbol: En økse og murske på baggrund af den rejsende sol. Navere bærer traditionelt en øring på valsen, der altid kan betale for din begravelse i det fremmede.

Politisk håndværk udført af udenlandsk arbejdskraft

I det hele taget er naverne fra Axt und Kelle både i påklædning og livsstil væsentligt mere frigjorte og moderne end andre organisationer. Lauget er mere rebelsk og venstreorienteret end de traditionelle navere og de deltager gerne solidarisk i politiske manifestationer i det offentlige rum. Udover lokalt håndværk forholder de sig også kritisk til de økologiske, sociale og økonomiske forhold, de oplever, når de vandrer. Her har de i tidens løb deltaget i både faglige blokader, politiske aktioner, antifascisme samt kampen for Christiania og andre fristeder.

Axt und Kelle arrangerer hvert år fælles alternative sociale byggeprojekter og har blandt andet anlagt broen over Stadsgraven på Christiania. Naverne har hjulpet på Svanholm med en større ombygning og har bygget på kulturprojektet "Makværk" i den tidligere keramikfabrik i Knapstup.

Vandrer Europa rundt

»Jeg har været afsted i mere end tre år.

En naver skal vandre i mindst to år og en dag og vi må ikke komme tættere end 30 kilometer fra hjemstavnen. Jeg fik dispensation til at komme til min fars begravelse, men nu glæder jeg mig til at komme tilbage til min mor«.

Xaver stammer fra Ottobeuren, en idyllisk købstad i Bayern, hvor hans far havde et blikkenslagerfirma, som Xaver nu vender velkvalificeret og erfaren tilbage til.

Han var færdiguddannet VVS, da han besøgte Axt und Kelle i en seks ugers prøvetid, hvor man følges af en mentor. »Jeg blev anbefalet til laugets selvorganiserede og kollektive arbejdsform og efter optagelsen på et følgende årsmøde rejste jeg først rundt i Tyskland. Derefter var jeg i Rumænien, Frankrig, Spanien og på de Kanariske Øer før jeg endte i København«.

Xaver har lavet blikarbejde på tage, sanitet og samlet rør, men også udført tømmererarbejde og andet forefaldende arbejde. »I Spanien er arbejdet ikke så organiseret som i Danmark. Til gengæld kan jeg godt lide at danskere er glade for deres frihed og ikke gider arbejde hele tiden«, smiler Xaver.

Klæder skaber gode håndværkere

Axt und Kelle er mere rebelsk end de traditionsbærende laug, men der er alligevel stramme regler. Al rejsen foregår altid i "kluft" (navernes håndværkertøj Red.) og der bliver ikke båret mobiltelefon. Man har sit tøj og værktøj på nakken og drager hjemmefra med kun fem euro på lommen. Navere konkurrerer ikke på løn og arbejder ikke gratis understreger Xave. »Man må naturligvis ikke underbyde de lokale lønninger«.

Axt und Kelle samles til Sommertræf.

Alle slags håndværk er taget i brug på Bananhuset.

»Du deler økonomi med de andre navere, lærer og udveksler viden. Du arbejder altid solidarisk og løber aldrig fra dit ansvar.«

Xaver rejste ud med fem Euro på lommen og skal vende hjem igen med højest det samme beløb. Vandring handler om fællesskab, oplevelser for livet og uddannelse i faget. Ikke for lutter mammon eller en fed opsparring.

Altid klar til arbejde

Naverne er allerede fuldt uddannede, når de drager ud. Alle fag, også skræddere, guldsmede, gartnere, landmænd musikere og andre kunsthåndværkere, kan gå på valsen. Du må ikke være gift, have børn eller gæld og skal være under 30 år, når rejsen starter. Til gengæld må du gerne finde en kæreste på rejsen.

»Vi skal altid efterlade stedet i bedre stand, end da vi kom. På den måde er vores klud udtryk for kvalitet og pålideligt håndværk og vi bærer altid tøjet offentligt.«

Man har ikke eget transportmiddel og rejser for det meste til fods eller blaffer. På længere ture kan tog eller fly også komme på tale. Man må ikke annoncere eller reklamere for sin arbejdskraft, men bruge netværk via fagforeninger, byggepladser og grossister til at finde arbejdet. Her viser tøjet at man altid er klar til at arbejde.

Naver bliver en livsstil resten af livet

Xaver er ved at afslutte sin rejse. Til sommer skal han med kollegaer arrange

årsmødet. Her skal de arbejde på en friskole med VVS, så Xaver skal forberede et smedværksted med bukkemaskiner, værktøj og materialer.

»Jeg kommer til at savne vores selvorganiserede arbejdsform, hvor vi i fællesskab løser opgaverne og solidarisk deler med resten af gruppen. Den frie livsstil, selvstændige rejsen og mødet med andre mennesker og kulturer er vigtigt og lærerigt.«

Efter Årsmødet vender Xaver tilfreds hjem til sin fødeby og han kan kun anbefale alle håndværkere at drage på valsen.

Naver traditioner

De formaliserede svendevandring stammer fra middelalderen drevet af arbejdsløshed, eventyrlyst og uddannelsesmuligheder. I 1600-tallet var det et krav at en nyuddannet svend skulle på valsen for at være fuldt uddannet. Walz er tysk og betyder at dreje rundt og flytte sig. Naver referer til skandinav og kvalitet.

Især i 1800-tallet og 1900-tallet rejste håndværkersvende ud for at dygtiggøre sig. Traditionelt var mestrene inden for faget i andre lande forpligtet til at tilbyde arbejde eller et måltid mad til naveren.

Der findes mange regler og traditioner for navere på valsen, blandt andet må en naver kun opholde sig samme sted i højst seks måneder. Derfor er et sæt slidte vandrestøvler banket fast øverst på Bananhusets stejle tag, som en hentydning til en sindig kollega.

Naver-tøjet

En naver rejser med to sæt klassisk tøj. Et til arbejdet og et til fest og rejsen. På-

klædningen kaldes en "Klut". Altid klædt i en elegant vest og naverens særlige arbejdsbukser med en lang tradition bag sig. I dag bruges bukserne også af mange danske håndværkere og har dannet mode blandt outdoor mennesker.

Til Kluden anskaffer du dig også altid en hat. Her er ingen regler, men hatten skal være sort og med skygge. Høj hat eller klassisk bowler er det mest almindelige. Hatten symboliserede før i tiden "det frie menneske", der ikke var stavnsbundet.

Udover værktøj medbringes altid en vandrerbog med stempler fra besøgte fagforeninger, rådhuset eller firmaer. Oprindeligt et myndighedskrav fra middelalderen. Desuden hører der en traditionel vandrestav til outfittet. På tysk bliver det kaldt for en "Stenz".

Typisk en af naturen spiralformet og altid hjemmegjort stav.

Tøjet har farver efter fag. Sort til tømrer og snedker. Grå eller brun til mureren. Blå er traditionelt til metalarbejderen, mens hvid er til slagteren. Grøn er naturligvis gartner og landmand samt rødt til industri, skomager og kirkemalere.

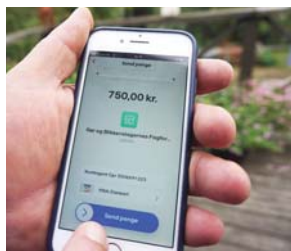
Du finder Bananhuset bagerst i Mælkebøtten på Christiania, bygningen fik et velfortjent diplom af Hovedstadens Forskønnelse i 1998. Navnet knytter sig naturligt til husets fint svungne form.

Du kan læse meget mere om naverens historie i Suzi Elena Apelgrens: "NAVER Med håndværkerne på valsen" fra 2018.

HUSK: Juletræsfest i Rør & Blik

søndag d. 10.12.

Billetter: Marianne Petersen på 35 83 24 22 / kbh@blikroer.dk

58098

er nummeret til Rør & Bliks MobilePay og det nummer du skal bruge ved indbetaling af kontingent. Husk at skrive 'kontingent' og cpr-nummer i kommentarfeltet, så fagforeningen kan se, hvem indbetaleren er. Husk også at tillægge det beløb, du skal betale, 75 øre i gebyr som ubeskåret tilfalder MobilPay.

Blikkenslagernes Aktieselskabs Fond

Tilskud til husleje, nedsat kontingent og begravelser ved Blikkenslagernes Aktieselskabs Fond

Fonden udlodder midler til medlemmer af Rør og Blikkenslagernes Fagforening af 1873. Arbejdsløse, sygemeldte, ældre og trængende blikkenslagersvende samt deres enker kan søge.

Der kan søges tilskud til:

- Huslejetilskud til ældre medlemmer som bor til leje indenfor hovedstadsområdet og oppebærer folkepension.
- Tilskud til kredskontingent, hvis du har været på dagpenge eller sygedagpenge i tre sammenhængende måneder. Ansøgningsfrist er en måned efter de tre måneder på dagpenge.
- Begravelseshjælp. Ansøgningsfrist efter dødsfald.

Alle ansøgninger sendes til Rør og Blikkenslagernes Fagforening af 1873 til kbh@blikroer.dk eller Rør & Blik, Lygten 10, 2400 KBH NV

Husk altid navn og personnummer samt evt. startdato for ledighed eller sygeperiode.

For spørgsmål kan du kontakte Bjørn Due, Karsten Pedersen eller Henrik Juul Rasmussen.

Ny tillidsrepræsentant

Carlsen & Kragh ApSNichlas Iversen
Bravida Danmark Afd. 150-158 og 107Martin Myrup
MB VVS ApS.....Christoffer Heide Kjeldgaard Caspersen
GTV Gruppen A/SHenrik Westermann

Ny arbejdsmiljørepræsentant

Carlsen & Kragh ApSBrian Erik Hyldmar Udsen
IMS A/S – Københavns Afd.....Robin Stæhr Rønsholt Munk (Ekstern)
ENCO A/S.....Ronnie Holmberg Hansen
IMS A/S – Københavns Afd.....Kent Rosendahl (Ekstern)
GTV Gruppen A/SKim Serena Bentzen

Blokader

Manbook.dk ApS
Renovering ApS
Johan Eigil ApS
Nigma Vent ApS
Repari ApS
Kennedy VVS v/ Warren Kennedy
2 x Blik ApS
METER SERVICE EUROPE Spõtka
Workscout
GK Totalentreprise ApS

Arbejdspladsanmeldelser

IMS VVS Smørmosevej 9, 2880 Bagsværd Nybyg/renovering
IMS VVS Kraftværksvej 25, København S Nybyg, vand, varme og afløb

Døde

Anders Buchardt Lindegaard18.02.1946 – 03.10.2023
Egild Leo Sørensen17.05.1945 – 29.10.2023
Jürgen Paulsen.....05.05.1939 – 09.11.2023

Vær med!

Det 1506 af dine kollegaer
Like **Rør og Blik** på facebook

TIP OS DIN GODE HISTORIE

Ring/skriv idéer og forslag
til **UTÆTHEDEN**

Kontakt journalist Ole Sønderby på 26 88 20 74 eller osd@blikroer.dk

Åbningstider

Fagforeningen

Mandag-onsdag: ... 8.00 - 16.00
Torsdag: 8.00 - 17.00
Fredag: 8.00 - 14.00
Telefon: 3583 2422

A-kassen

Mandag: 9.00 - 11.30
Tirsdag: 9.00 - 11.30 & 15.00 - 16.30
Onsdag: Lukket
Torsdag: 9.00 - 11.30 & 15.00 - 16.30
Fredag: 9.00 - 11.30

KALENDER

Bestyrelsesmøder

29. november

Senior-klub Julefrokost

6. december

Juletræsfest i Rør & Blik

10. december

Nyt netværk for faglige aktivister

22. februar
21. marts
11. april

UTÆTHEDEN

29.01.2024
25.03.2024
27.05.2024
22.07.2024
23.09.2024
25.11.2024

Ny energi til Novo Nordisk

To erfarne rørleggere sikrer fremtidens medicinproduktion

Først fik fabrikken sin helt egen motorvejstilkørsel. Nu lægger Claus Højbjerg og Jesper Bonde 16-tommers fjern- og kølerør frem til medicinalgiganten, Novo Nordisk, der investerer mere end 15 milliarder kroner i udvidelser af selskabets fabrik i Hillerød.

Fra skrald til medicin: Grøn fjernvarme produceret af vores køkkenaffald skaber energien til udvikling af ny og livsvigtig medicin.

»Designet af anlægget er kompliceret. Projekt-, planlægning- samt gravearbejdet er ikke udført perfekt. Så nu sidder vi som sidste mænd i systemet og skal rette fejlene ved vores håndtering og opretning«, siger Claus.

FAKTA

Det nye fabriksanlæg i Hillerød får et areal på 65.000 m². I Hillerød producerer Novo Nordisk diabetes medicin. Udvidelsen skaber kapacitet til den fremtidige produktion af nye produkter, som det efterspurgte Wegovy. Milliardinvesteringen er blot et greb i lommen for medicinalgiganten. Alene i første kvartal i 2023 tjente Novo Nordisk 19,8 milliarder kroner og firmaet redder ifølge Finansministeren dansk økonomi.

Claus og Jesper har haft travlt i flere år som fast rørleggerpar og siden i sommers i Østergaard Entreprise.

»Vi er glade for at få målt op. Så vi er sikre på at vi får den rigtige pris«, siger Claus, som akkordholder.

»Selvom det er lange stræk, er der ikke noget, der er lige ud her«, siger Jesper med et smil.

Jakob måler op med målehjul, skema og videodokumentation. Hans opmåling skal vise om betalingen for arbejdet er fair.